

ÚTMUTATÓ I., II. kötet

Az írás tanításánál tekintettel kell lennünk a gyermekekben lezajló *éresi folyamatokra*.

Ismert az a tény, hogy a *kézfej csontjainak kialakulása* hét–kilenc éves kor között fejeződik be (*Mérei Ferenc*), akkor tudják a gyermekek írószerüket biztonságosan vezetni a vonalközben.

Tudjuk azt is, hogy a vizuomotoros koordinációhoz, a szem- és kézmozgás összehangolásához, a helyes vonalvezetéshez, a balról jobbra való haladási irány követéséhez feltétel a határozott *laterális dominancia* (oldalosság) kialakulása is. Ez általában hatéves korra történik meg a gyermekeknél. Az idegrendszer szabályozza azt, hogy egy kisgyermek bal- vagy jobbkezesként kerül az iskolába. A *balkezesség tényét is természetesnek fogadjuk el*. A balkezes gyermeket ültessük a padosorok bal oldalára, hogy ne zavarják egymást a jobbkezes padszomszédokkal, és manipuláláskor (pl. mutatáskor, sorkövetéskor) a bal mutatóujj használatát kérjük tőlük.

A fehér tónusban lévő instrukciókat mindig a felnőtt olvassa fel a gyermeknek.

A munkafüzetek fő részei

1. Előkészítő gyakorlatok, a grafomotoros készség fejlesztésével indulnak, s párhuzamosan haladnak a Betűország meseolvasó előkészítő részével (3–35. oldal). Ez a rész tartalmazza a betűk írását előkészítő játékos iráselemeket.

2. Írott kisbetűk és azok kötési technikái (1. kötet, 36–68. oldal).

3. Írott nagybetűk és kötésük (2. kötet, 2–48. oldal).

Előkészítő rész

Az író-rajzoló mozgással és színezéssel célunk a természetes és *helyes ceruzafogás* kialakítása, a *satírozó-színező mozgás* megtanítása. Ezt követi az iráselemek játékos vázolatása.

A gyermekek grafikai készségének fejlesztését a helyes ceruzatartás kialakításával kezdjük.

Játékosan megnevezzük a három ceruzafogó ujjat, ritmikus ujjtornáztató lazítással összekötve. (A balkezes gyermek a bal kezében tartja a zsírkrétát, jobbkezes a jobb kezében!) A színezést puha, hengeres átmérőjű zsírkrétával lendületesen tanítjuk meg, nagy formátumú felületek színezésével (3. old.), majd haladunk a kisebb, behatároltabb területek felé.

A kétszínű sorminták a vizuális-ritmikus egy-másutániságot erősítik (4–36. oldal).

A játékos iráselemnél, később az írott betűk vázolásánál is, a következő *fokozatokat* tartuk szem előtt!

– Levegőben rajzoljunk, nagy karmozdulattal, vállból, majd könyöktámasszal. Közben mondogatjuk az irányokat!

– Mutatóujjal (ballal vagy jobbal) az instrukció szerint lendületesen követjük a vonalsablonokat. A kezdőpontokat jelöljük.

– Puha zsírkrétával többször, lendületesen húzzuk végig a vonalat a „sínekben”, a kezdőpont megjelölését követve. Mondjuk az irányokat: balról jobbra; fentről lefelé stb.

Az előkészítő résznél csak puha, hengeres átmérőjű zsírkrétát használjunk (Inox, Palome stb.), a betűk

vonalközbe írásánál puha (2B-s) ceruzát, de elsős gyerekeknél soha ne alkalmazzunk golyóstollat! Célszerű a munkafüzet mellett gyakorlófüzetet is használni.

Kisbetűk írása

Az írott kis- és nagybetűk írását, kötésgyakorlatait *késleltetve tanítjuk* (36–67. oldal). Tartsuk be a *fokozatokat*: először a levegőben, majd mutatóujjal, végül zsírkrétával követve a betűsablonokat. A hármas vonalközben már használhatunk puha grafitceruzát. A betűk vázolásánál kövessük a kiindulópontot!

Az „o” és „a” kötésénél az eddigi gyakorlattól eltérően mindig az óra „felhúzójánál” vagy az óra *hármas számjegyénél kezdjük* a vonalvezetést, mert a gyermeknek így könnyebb a kiindulási-bezárási és további kötési pontokat megtalálnia.

A nyomtatott kisbetűknél ügyeltünk a *homogén gátlás elkerülésére*, ezért egymástól távolabb tanítottuk az egymáshoz hasonló betűalakokat. Az írott betűknél a *vonalvezetés hasonló technikai kivitelezését* vesszük alapul. Ügyeljünk arra, hogy az írott a–á és e–é betűket (kis- és nagybetűs változatban egyaránt) ne rövid–hosszú magánhangzóknak tekintsük, miután két-két *különböző* hangot jelölnek!

A Betűországból a nyomtatott kisbetűk és kétjegyű mássalhangzók menetét követhetjük az Írókában is. A betűk írástanítását mindig késleltetve kezdjük! A kétjegyű mássalhangzók írását gyakorlólapok követik (68–72. oldal). Itt cél, hogy a gyermek a *nyomtatott betűket írott alakra fordítsa át*. A 69. oldalon mindig előbb a gyermek tapsolja le a szavakat, csak utána írja le szótagolva, majd egyben is! A 71–72. oldalon a t–d, a k–g, az f–v, a p–b zöngétlen–zöngés hangoknak megfelelő betűkkel ún. *opozíciós szavakat* csoportosítunk, írással. Mindig hangosan olvastassuk el, majd mutassa meg a gyermek, hogy hová írná, és csak utána írja le.

Nagybetűk írása

A második kötetben is kövessük a *fokozatokat*: levegőben mutatva, azután zsírkrétával, többször a nagyformátumú sablonon, majd puha grafitceruzával a 2. sorban, végül a hármas vonalközben. A páratlan oldalon gyakoroljuk az írott nagybetűk kapcsolását. Jelöljük, hogy tulajdonnevet, vagy földrajzi nevet írtunk-e le (2–48. oldal).

Fontos módszertani követelmény

Különösen az előkészítő rész időszakában, de a későbbiekben is ügyeljünk arra, hogy *önbizalmat adjunk a kéznek!* Ez azt jelenti, hogy elsősorban nem a minőségre, hanem a technikai kivitelezésre, a kéz bátor – *lendületes* –, nem görcsös *vonalvezetésére* törekedjünk. Állandó *ösztönzéssel, elismeréssel* bátorítsuk a gyermeket. Csak így érhetjük el, hogy az írás nem lesz számára „szükséges rossz”!

Követelményeinket mindig a gyermek *egyéni fejlődéséhez igazítsuk és értékeljük!* Így lesz számára örömteli az írás.